

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Відокремлений структурний підрозділ Рожищенський фаховий коледж
Львівського національного університету ветеринарної медицини та
біотехнологій ім. С.З. Гжицького

ОСНОВИ ВИРОБНИЦТВА ХАРЧОВИХ ЕКОПРОДУКТІВ

ПРОГРАМА (ОРІЄНТОВНА)

навчальної дисципліни

**підготовки фахових молодших бакалаврів
спеціальності 204 Технологія виробництва та
переробки продукції тваринництва
в закладах фахової перед вищої освіти**

Укладач:

Ковальчук Л.М., завідувач ветеринарно-технологічним відділенням,
викладач технологічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії
ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького

Рецензент:

Шульська В.М., голова циклової комісії технологічних дисциплін,
викладач технологічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії
ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького

Рекомендовано цикловою комісією технологічних дисциплін
ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького
(протокол від 30.11.2021 № 4)

Схвалено педагогічною радою ВСП «Рожищенський фаховий
коледж ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького (протокол від 21.12.2021 № 4)

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Спеціалізоване м'ясне скотарство

Галузь знань	20 «Аграрні науки та продовольство»
Спеціальність	204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Освітньо- професійна програма	Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва
Освітньо-професійний ступінь	«фаховий молодший бакалавр»
Нормативна чи вибіркова	вибіркова
Кількість розділів	2
Загальна кількість кредитів ЄКТС	2
Загальна кількість годин	60
Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин:	
Лекції	18
Практичні заняття	12
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	30
Форма підсумкового контрольного заходу	залік

ВСТУП

Виробництво екологічно чистої продукції агропромислового комплексу – це багатофункціональний агроекологічний процес, що базується на ретельному управлінні агроекосистемами на соціальному, екологічному та економічному рівнях. Характерними ознаками екологічно чистого виробництва є застосування екологічно безпечних технологій на всіх етапах отримання продукції, відмова від хімічних засобів захисту рослин та мінеральних добрив у сільському господарстві, від стимуляторів росту й антибіотиків у тваринництві, заборона використання генно-модифікованих організмів (ГМО). Крім цього, екопродукція виготовляється відповідно з обов'язковими вимогами законодавчих актів і національних нормативних документів, міжнародних і національних стандартів процедур інспекції та сертифікації.

Предмет вивчення: дисципліна «Основи виробництва харчових екопродуктів» відноситься до складу вибіркової навчальної дисципліни освітньо-професійної програми підготовки фахових молодших бакалаврів зі спеціальності 204 Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва в закладах фахової перед вищої освіти.

Міждисциплінарні зв'язки: вибіркова навчальна дисципліна «Основи виробництва харчових екопродуктів» базується на знаннях таких дисциплін, як «Технологія кормів з основами кормо виробництва», «Технологія виробництва молока і яловичини», «Технологія переробки продукції тваринництва», «Економіка виробництва продукції тваринництва з основами бухгалтерського обліку», «Стандартизація продукції тваринництва», «Хімія», «Основи екології».

У процесі вивчення дисципліни здобувачі освіти одержують знання теоретичних основ виробництва харчових екопродуктів, вивчають сучасні тенденції і перспективи розвитку індустрії виробництва органічної продукції, існуючу нормативну документацію щодо харчової екопродукції, стан довкілля та основні чинники, що впливають на виробництво екологічної продукції, екологічні принципи виробництва продукції тваринництва та рослинництва.

Програма навчальної дисципліни складена з двох розділів:

- Основи та принципи виробництва органічної продукції сільського господарства.
- Технологія виробництва органічної продукції тваринництва.

Основна мета – набуття здобувачами спеціальних теоретичних знань щодо технологій виробництва екологічно чистої та органічної продукції тваринництва, процедури її сертифікації, вимог до маркування та практичних навичок оцінки споживних властивостей і асортименту екологічно чистої та органічної продукції, сертифікованої в Україні.

Завдання дисципліни «Основи виробництва харчових екопродуктів»
- ознайомити майбутніх фахівців з екологічним станом сільських територій в Україні, існуючими законодавчими актами України та Європейського Союзу, які регулюють екологічно безпечне виробництво, з тенденціями розвитку фермерських господарств та технологією виробництва екологічно безпечної продукції тваринництва різних видів в Україні та світі.

У результаті вивчення дисципліни здобувач повинен

знати:

- існуючі екологічні вимоги, що стосуються відтворення, розведення, годівлі, утримання та використання сільськогосподарських тварин;
- основи виробництва екопродукції сільського господарства;
- стан довкілля та основні чинники, що впливають на виробництво екологічної продукції;
- екологічну безпеку в землеробстві та рослинництві як необхідну умову виробництва органічних кормів;
- екологічну безпеку виробництва продукції тваринництва в умовах колективних фермерських та індивідуальних господарств населення;
- екологічні принципи виробництва продукції тваринництва;
- сильні та слабкі сторони технології виробництва екопродукції тваринництва.

вміти:

- організувати виробництво екопродукції сільського господарства в умовах колективних, фермерських та індивідуальних господарств населення з урахуванням стану довкілля та основних чинників, що впливають на виробництво екологічної продукції;
- дотримуватись принципів екологічної безпеки в землеробстві та рослинництві як необхідної умови виробництва органічних кормів;
- застосувати на практиці та надавати консультації щодо екологічних принципів виробництва продукції тваринництва;

Тематичний план є орієнтовним. Предметні (циклові) комісії можуть змінювати кількість годин у межах загального обсягу навчального часу, який відведено на вивчення дисципліни робочим навчальним планом навчального закладу. Внесені в програму зміни затверджує заступник директора з навчальної роботи.

1. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Тема	Обсяг годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи				
	назва	лекції	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	разом
1	2	3	4	5	6	7
Розділ I. Основи та принципи виробництва органічної продукції сільського господарства						
1.1	Основи виробництва екологічної продукції сільського господарства	2	2		2	6
1.2	Стан довкілля та основні чинники, що впливають на виробництво екологічної продукції.	2	2		2	6
1.3	Екологічна безпека в землеробстві та рослинництві як необхідна умова виробництва екологічних кормів.	2	2		2	6
1.4	Екологічна безпека виробництва продукції тваринництва в умовах колективних, фермерських та індивідуальних господарств населення.	2	2		2	6
Всього за розділ		8	8		8	24
Розділ II. Технологія виробництва органічної продукції тваринництва						
2.1	Екологічні принципи та основи технології виробництва органічної продукції тваринництва	2			2	4
2.2	Технологія виробництва продукції тваринництва різних видів «замовної» якості з застосуванням ошадних екологічних безпечних ресурсів.	6	4		18	28
2.3	Сильні та слабкі сторони технології виробництва органічної продукції тваринництва.	2			2	4
Всього за розділ		10	4		22	36
Разом годин з навчальної дисципліни		18	12		30	60

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Основи виробництва харчових екопродуктів», її значення, завдання, методика вивчення, зв'язок з іншими дисциплінами спеціальності. Сучасний стан і перспективи розвитку галузі в Україні.

Розділ I. Основи та принципи виробництва органічної продукції сільського господарства

1.1. Основи виробництва екологічної продукції сільського господарства

Історичні довідки. Законодавчі акти країн Є С, які регулюють екологічне виробництво. Законодавчі акти України, які регулюють екологічне виробництво та їх відповідальність з країнами ЄС. Стан органічного виробництва продукції сільського господарства в країнах ЄС та України.

Практичне заняття 1

Вивчення основних принципів органічного виробництва.

1.2. Стан довкілля та основні чинники, що впливають на виробництво екологічної продукції.

Вимоги до забруднення ґрунтів радіоактивними ізотопами, токсинами та важкими металами при органічному виробництві. Рухомі форми токсикантів та фітотоксична дія різного роду забруднювачів ґрунту. Санітарні вимоги до питної і технологічної води. Вимоги до кормів і вмісту токсикантів, збудників хвороб в кормовій базі екологічного виробництва. Вплив якості повітря та атмосферних явищ на виробництво екологічної продукції.

Практичне заняття 2

Ознайомлення з основними стандартами органічного виробництва та законодавством України про органічне виробництво

1.3. Екологічна безпека в землеробстві та рослинництві як необхідна умова виробництва екологічних кормів

Основні засади альтернативної системи землеробства. Інтегровані системи захисту рослин. Основні принципи розвитку екологічної кормової бази в Україні.

Практичне заняття 3

Організація виробництва продукції рослинництва за органічними стандартами

1.4. Екологічна безпека виробництва продукції тваринництва в умовах колективних, фермерських та індивідуальних господарств населення

Тенденції розвитку особистих селянських фермерських господарств з виробництва екопродукції тваринництва в Україні та світі. Екологічний стан сільських територій в Україні. Моніторинг екологічного стану ґрунтів України на придатність виробництва екологічних кормів.

Практичне заняття 4

Вивчити ефективність використання гною за умов органічного виробництва. Виробництво біогазу з рідкого гною в метанових установках

Розділ II. Технологія виробництва органічної продукції тваринництва

2.1. Екологічні принципи та основи технології виробництва органічної продукції тваринництва

Породи с-г тварин поширені в Україні. Технологія відтворення с-г тварин за органічної технології. Методи розведення с-г тварин за органічної технології. Годівля с-г тварин за органічної технології різних вікових груп. Корми і технологія годівлі с-г тварин за органічної технології. Кормові добавки дозволені для виготовлення комбікормів при органічному веденні господарства. Вимоги до технології годівлі с-г тварин за органічної технології для виробництва органічної продукції. Приміщення та обладнання для утримання с-г тварин за органічної технології. Особливості ветеринарного забезпечення при виробництві продукції с-г тварин за органічної технології. Вимоги до технології утримання тварин різних видів на засадах органічного виробництва. Технологія забою та переробки с-г тварин за органічної технології. Система маркування органічної продукції. Екологічно безпечне зберігання та використання гною.

2.2.Технологія виробництва продукції тваринництва різних видів «замовної» якості з застосуванням ощадних екологічних безпечних ресурсів.

Система утримання основного стада різних видів тварин. Особливості утримання та годівлі молодняку різних видів тварин в умовах літнього табору. Обстеження пасовища. Використання пасовища. Застосування споруди з солом'яних панелей та інших екоматеріалів для різних видів тварин. Відтворювальна здатність маток різних видів за екотехнології. Відгодівельні якості молодняку різних видів за екотехнології. Показники забою та смакові якості м'яса за екотехнології. Фізико-хімічні властивості продуктів забою за екотехнології. Біохімічні показники крові с-г тварин за екотехнології.

Практичне заняття 5-6

Ознайомитись з одночасним виробництвом органічної і не органічної худоби. Визначити специфічні правила утримання, профілактики, лікування птиці в органічному господарстві.

Переробка продуктів в органічному господарстві. Збирання, пакування, транспортування і зберігання органічної продукції. Маркування, організація контролю за виробництвом органічної продукції.

2.3. Сильні та слабкі сторони технології виробництва органічної продукції тваринництва

Сильні сторони технології виробництва органічної продукції тваринництва. Слабкі сторони технології виробництва органічної продукції тваринництва. Економічна ефективність органічної технології. Перспективи органічної технології в світі та в Україні.

3. САМОСТІЙНА РОБОТА

Основним завданням закладів фахової перед вищої освіти на сучасному етапі розвитку суспільства є формування творчої особистості, спеціаліста, здатного до самостійного підвищення фахового рівня, самоосвіти, креативності, інноваційної діяльності. Але виконання цього завдання неможливе, якщо в навчальному процесі існуватиме лише передача знань від викладача до студента. Щоб залучити здобувача освіти до активного здобуття знань, неоціненною є роль самостійної роботи.

В орієнтовній структурі навчальної дисципліни до кожного розділу вказано кількість годин, відведену на самостійне вивчення. Самі ж теми самостійного вивчення визначає викладач, що забезпечуватиме його творче

ставлення до праці, надасть можливість розвивати педагогічно доцільну лінію співпраці та перетворити свій предмет на засіб формування всебічно розвиненої особистості здобувача освіти.

Визначені теми самостійного вивчення повинні бути відображені в робочій навчальній програмі, розглянуті на засіданні циклової комісії та затверджені заступником директора з навчальної роботи.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА І ДЖЕРЕЛА

1. Запольський А. К. Українець А. І. Екологізація харчових виробництв: підручник. К.: Вища шк., 2005. 423 с.
2. Органічне землеробство: з досвіду ПП «Агроекологія» Шишацького району Полтавської області. Практичні рекомендації /С. С. Антоненко, А. С. Антоненко, В. М. Писаренко [та ін.]. Полтава: РВВ ПДАА, 2010 – 200 с.
3. Органічне агровиробництво: освітні аспекти. Видавництво: Органік Прінт, 2018. 64 с.
4. Димань Т. М., Мазур Т. Г. Безпека продовольчої сировини і харчових продуктів: підручник. К.: ВЦ «Академія», 2011. 520 с.
5. Єрошина Т. В. Екологічно чиста продукція АПК: суть поняття, суспільно географічні підходи до дослідження. *Український географічний журнал*. К.:2012, № 2. С. 33-37
6. Das S. Chatterjee A., Kumar T Organic farming in India: a vision towards a healthy nation. *Food Quality and Safety*, Volume 4, Issue 2, May 2020, Pages 69-76
7. Закон про виробництво органічної продукції відкриває для селян нові можливості в господарюванні на землі [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://selpu.com.ua/ua/statti/novi_mojlivostidlja_seljan.html.
8. Закон України «Про органічне виробництво» від 19.07.2010 № 7003.
9. Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» № 2496 від 10 липня 2018 року.
10. Зіновчук Н. В., Ращенко А. В. Екологічний маркетинг: Навчальний посібник. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 190с.
11. Кальчук Л. А. Відгодівля худоби в органічному виробництві [Електроннийресурс]/Л. А. Кальчук, В. З. Трохименко. Режим доступу: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/5213/1/Organic_2016_256-260.pdf.
12. Піддубна Д. С. Органічне виробництво в Україні як складник забезпечення сприятливого життєвого простору людини в контексті теоретичних і практичних правових аспектів охорони довкілля. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*, 2017, 1.105-111.
13. Чайка Т. О. Розвиток виробництва органічної продукції в аграрному секторі економіки України: монографія. Під заг. редакцією д-ра економ. наук, проф. Н. М. Сіренко. Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2013. 320 с.